

Piiriliite 1/2021

Pääkirjoitus

Millainen on luonnonsuojelija?

Perinteinen käsitys luonnonsuojelijasta on sellainen, jossa henkilö istuu metsäkoneeseen kahlittuna ja ähkii. Eikä sitä voi siitä koneesta erottaa kuin kuolema ja poliisi. Tai sitten yrttiteetä siemaileva villapaitainen hippä, jonka ajatuksetkin ovat jo moneen kertaan kierrätettyjä. Tavallinen lintuja ruokkiva mummo ja kokouksessa, nykyään etänä, kravatti kaulassa ja kalsareissa hikoileva virkamies ovat jo harvemmin mieleen juolahtavia.

Moni tuntemani ihminen on suuri luonnonystävä, mutta ei koe itseään luonnonsuojelijaksi. Tämä on meillä yleistä muutenkin, enhän minä nyt paljoa osaa, tiedä, kykene ja vaikka osaisinkin en jostain syystä siltikään. Itsensä vähätteilyn voisi nostaa Suomessa kansantaudiksi sepelvaltimokovettuman rinnalle. Nämä samat ihmiset kyllä kiltisti käyttävät maskia kauppareissulla ja lajittelevat jätteet hyvinkin tarkkaan. Yhteinen hyvä ymmärretään, kunhan ei vain erotuisi joukosta. Tulla nimetyksi jonkin asian puolesta on pelottavaa, vaikka kuinka samaa mieltä oltaisiinkin.

Tuntemilleni luonnonsuojelijoille, siis näille stereotyyppisille, on usein yhteistä nostalgia. Me olemme kaikki menettäneet omana aikanamme paljon, eivätkä tulevaisuudennäkymät ole kummoisia. Sitä mennyttä luontoa joutuu etsimään Nalle Puhin tavoin puolen hehtaarin metsistä, tai sitten kaukaisista erämaista. Väkisinkin suojelijaan tarttuu sitkeän puolustustaistelijan leima. Hyökkäykset tai peliä rakentavat avaukset jäävät vähemmälle, kun voimat kuluvat maailman vyöryessä päälle.

Silti nämä suojelijat jaksavat eteenpäin. Rakkaus luontoon ajaa meitä eteenpäin. Jatkamme kokoustamista, lintujen ruokintaa, valitusten laatimista uusista suojelualueista haaveillen. Yhtä lailla jokainen teko, joka säästää luontoa, on luonnonsuojelua. Siihen voi riittää tuoteselosteen tarkempi lukeminen tai jalan höllääminen kaasulta kesäaamuna. Kunhan riittävän moni toistaa saman, on pienilläkin teoilla suuria seurauksia. Jokainen meistä on halutessaan luonnonsuojelija.

Kirjoittaja Hannu Saari on Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piirin puheenjohtaja.

Puheenjohtaja Hannu Saari
p. 0400 636 951
hannus_71@hotmail.com

Aluesihteerin Teemu Tuovinen
p. 040 934 6320
pohjanmaa@sll.fi

Piirihallitus 2021: Pj Hannu Saari, Vpj Kirsi Haapamatti, Heli Hämäläinen, Hannu Tuomisto, Mikko Viitasalo, Seppo J. Ojala, Pentti Kananoja, Ralf Wistbacka ja Kari Hongisto. Varajäsenet Niko Mäkelä ja Birthe Weijola.

Turvetta ja tuulivoimaa – energiaa ja sähköä

Piirin perusasiatkin, kuten kokoukset ovat menneet aika tavalla koronan aikana verkkoon ja seminaarit muuttuneet webinaareiksi. Toisaalta – ”multitouch” on ajan ilmiö ja voi tehdä kahtakin hommaa samaan aikaan, jopa niin ettei kummastakaan tule yhtään mitään ;-)

Suojeluasioiden edistäminen piirissä on hieno asia, syksylläkin saimme hankituksi Huhmarnevan 70 ha alueen suokampanjan avulla ja siitä syntyi Luonnonperintösäätiön 10. kampanjalla suojeltu kohde. Pohjanmaalla suota on nyt suojeltu kampanjan avulla reilut 300 ha. On edistetty myös Metso -suojelua ja piiri tekee välityssopimuksia suojelualueiden perustamiseksi ELY-keskukselle.

Piirin menneet ja tulevat työt pyörivät näinä aikoina melkoisesti turpeen ja tuulivoiman ympärillä. Vapo on suunnittelemassa jopa kahta aktiivihiilen tuotantolaitosta Seinäjoen alueelle, lisäksi turvevoimaloista on meneillään pari valitusta (Kapernaumi ja SeVo). Turvesoiden lupien osalta on tilanne vähän laantunut, mutta uusia lupahakemuksia tulee vireille kuitenkin yhä, pääosin onneksi ojitetuille ja luontoarvojen osalta vähempiarvoisille alueille.

Tuulivoima on nyt myötätuulessa. Isoja hankkeita on uusia ja vanhojen laajennuksia vireillä useita. Lappajärven Iso Saapasnevalla on laajaa paikallistakin vastustusta asian suhteen, Björkbackenin tuulivoimahanke Uusikaarlepyyssä on uusi hankealue ja vanhojen alueiden tehojen noston takia kaavoitus on aloitettu alusta kahdessa Toholammilla olevassa hankkeessa. Halsualla ja Karijoella on OX2:lla meneillään aivan jättiläismäiset hankkeet noin 60 voimalan kokonaisuuksilla. Keski-Pohjanmaalla on lisäksi iso ja laaja Keli-berin litiumkaivoshanke meneillään usean erillisen louhosalueen kokonaisuutena.

Isoja, pitkäkestoisia ja vaikutuksiltaan laajoja ja moniulotteisia hankkeita lähinnä siis sähköenergiaan ja sen varastointiin liittyen on menossa monia. Maailma muuttuu ja sähköistyy enemmän ja enemmän, niinpä mekin saamme siitä oman osamme luonnon ja ympäristön kuormituksesta konkreettisesti koettavaksemme.

Teksti Teemu Tuovinen

Järjestöt esittävät Vaasan kaupungille METSO-suojelua

Vaasan kaupungin metsäsuunnitelma 2020-2030 laaditaan parhaana. Kyrön Seudun Luonnonsuojeluyhdistys, Luonto-Liitto Pohjanmaa, Merenkurkun Lintutieteellinen Yhdistys, Ostrobothnia Australis, Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piiri, Vaasan Sieniyhdistys ja Vaasan ympäristöseura ovat jättäneet Vaasan kaupungille aloitteen METSO-suojelun selvittämisestä metsäsuunnitelman laatimisen yhteydessä.

Kaupungilla on mahdollisuus saada Etelä-Suomen metsien monimuotoisuuden toimintaohjelmasta (METSO) rahoitusta metsiensuojeluun. Vaihtoehtoina on tällöin yksityisen suojelualueen perustaminen tai myynti valtiolle.

Vaasan kaupunki omistaa noin 4 200 hehtaaria metsää. Tällä hetkellä kaupungin metsistä arviolta noin kymmenen prosenttia on luokiteltu suojelu- tai arvometsiksi. Tunnistettujen arvometsien lisäksi kaupungilla on muitakin luontoarvoja omaavia metsiä, jotka soveltuvat METSO-ohjelmaan. Vaasan ympäristöseura on esimerkiksi jättänyt kaupungille syksyllä 2019 arvometsäesityksen, joka sisältää 750 hehtaaria METSO-ohjelman kriteerejä täyttäviä metsikköalueita kaupungin mailla. Kyrön Seudun Luonnonsuojeluyhdistys on puolestaan jättänyt kaupungille hoitoesityksen Vähänkyrön alueen metsistä. Siinä noin 70 hehtaaria esitetään suojeluun.

- Järjestöjen paikallistamien arvometsien joukossa on myös kaupungin retkeilyalueilla, saaristossa, ja yleiskaavojen ulkopuolella sijaitsevia kohteita, joihin ei kohdistu tällä hetkellä kaavoituspainetta. METSO-suojeluun erityisen hyvin soveltuvia kohteita voidaan esimerkiksi hakea näiden kohteiden joukosta, sanoo **Pentti Kananoja** Kyrön Seudun Luonnonsuojeluyhdistyksestä.

Luonnonsuojelulain 6 §:n mukaan kunnilla on erityinen vastuu luonnonsuojelusta (”Kunnan tulee edistää luonnon- ja maisemansuojelua alueellaan”). Vaasan kaupungin tulee järjestöjen mukaan erityisesti kantaa huolta Vähänkyrön alueen luonnonsuojelun edistämisestä, sillä Vähänkyrön pinta-alasta on suojeltu vain noin 0,4 prosenttia. Kaupungilla on mahdollisuus tuplata tämä osuus suojelemalla omat arvokohteet. Myös Vaasan muiden osien metsäistä suojeluverkostoa tulee vahvistaa.

Teksti Birthe Weijola

Kuva Matti Tuomaala

Keitä me olemme?

Luonnonsuojelupiirin ja sen yhdistysten toiminnan takana on valtava määrä ihmisiä, joista kukin tekee luonnonsuojelutyötä itselleen luontaisella tavalla. Esittelemme tässä jutussa muutamia alueemme aktiiveja.

1. Kuka olet ja mistä tulet?
2. Miksi haluat olla mukana luonnonsuojelutyössä?
3. Mikä on mielestäsi tärkein luonnonsuojelullinen asia vuonna 2021?
4. Miten liikut luonnossa mieluiten?

Birthe Weijola

1. Olen 38-vuotias järjestötoimija Vaasasta ja Helsingistä.
2. Olen liikkunut luonnossa pienestä pitäen ja se on minulle tärkeä olemassaolon muoto. Koin ympäristöherätyksen nuorena ja se ohjaa minua edelleen vahvasti.. Vaasassa on suojelun ulkopuolella erityisen hienoja metsäalueita, joiden kohtalo huolettaa. Ko-

en, että paikallistasolla on kuitenkin paljon vaikuttamismahdollisuuksia. Toimin Vaasan ympäristöseurassa varapuheenjohtajana ja olen aktiivisesti mukana seuran metsiensuojelu- ja kaavavaikuttamistyössä. Siihen kuuluu muun muassa maastokäyntejä, mielipiteiden ja aloitteiden laatimista, tapahtumien ja retkien järjestämistä sekä tiedotusta. Luonnonsuojelutyössä tykkään sen monipuolisuudesta ja mahdollisuudesta tutustua uusiin alueisiin ja tuottaa niistä tietoa. Järjestöissä tapaa myös paljon eritaustaisia ihmisiä.

3. Vaasassa se on kaupungin metsäsuunnitelman uusiminen ja siihen vaikuttaminen.

4. Useimmiten koiran kanssa metsäpolkuja tallustaen. Neljävuotiaan lapseni yritän viedä pienille metsäretkille mahdollisimman usein. On palkitsevaa nähdä, miten hän oppii ylittämään kiviä ja kantoja ja oppii lintujen ja puiden nimet. Alkuvastustus unohtuu yleensä viimeistään evästauolla.

Pentti Kananoja

1. Olen Pentti Kananoja ja tulen Laihialta. Syntyjäni olen Jurvasta, pienestä Lehtolan kylästä muinaisen Jurvanjärven rannalla. Lapsuudessani kylässä elettiin vielä pitkälti luontaistaloudessa. Äidinmaidossa olen silloin saanut kiinnostuksen lintuihin ja muuhun luontoon. Siviilissä toimin KHT-tilintarkastajana ja yrittäjäosakkaana SK-Reviisorit Oy –nimisessä tilintarkastusyhteisössä. Parhailaan olen lopettele-

massa tilintarkastushommia ja siirtymässä eläkkeelle. Tilaa tulee tällöin lisää hyville luontoharrastuksille. Sivutoimisesti olen harjoittanut muutamia vuosia eräopastointia, suorittuani v. 2013 luonto- ja eräopastutkinnon.

Vuonna 2017 perustin myös oman yksityisen luonnonsuojelualan Jurvan ja Teuvan rajalla olevalle Lintunevalle. Luonnonsuojelualan oli samalla itsenäisyyden juhluvuoden kampanjaan sisällytetty luontolahja 100-vuotiaalle Suomelle. Alue on tarkoitettu virkistyskäyttöön ja lähimatkailuun. Sinne on rakennettu pitkospuureitti tarvittavine laavuineen ja nuotiopaikkoineen.

2. Olen pitkän linjan lintuharrastaja. Erityisesti tykkään tehdä linnustoselvityksiä erilaisilta hyviltä lintupaikoilta. Mielipaikkoni ovat erityisesti suot. Vuosien mittaan Jurvan ja Laihian ympäristöjen suot ja muut hyvät lintukohteet ovat tulleet kartoitetuiksi, monet suot useampaankin kertaan. Lisäksi teen linnuston reittiseurantaa, pöntötystä, petolintuseurantaa sekä lintujen rengastusta.

Lintulaskennoissa olen joutunut konkreettisesti seuraamaan metsä- ja pelto-linnuston katoa. Monet parhaista lintusoista on tuhattu turpeennostolla. Valtaosa metsälinnuista on kadonnut metsien aukkohakkuiden seurauksena.

Tehomaatalous ympäristömyrkyneen on hävittänyt pääosan peltolinnuista.

Estäkseni osaltani tätä edelleen kiihtyvää luontokatoa, halusin laajentaa toimintaani muuhunkin luonnonsuojeluun. Liityin parikymmentä vuotta sitten Suomen luonnonsuojeluliittoon.

Paikallisyhdistykseksi tuli Kyrön Seudun Luonnonsuojeluyhdistys ry. Toimin nyt yhdistyksen sihteerinä ja taloudenhoitajana. Muutaman muun yhdistyksen luontoaktiivin kanssa teemme paikallisesti erilaisia luontoselvityksiä, laadimme suojeluesityksiä, annamme lausuntoja, laadimme muistutuksia, teemme valituksia eri oikeusasteille sekä tarvittaessa myös tutkintapyyntöjä poliisille. Myös järjestämme säännöllisesti luontoretkiä ja järjestämme erilaisia talkoita.

Luonnonsuojeluliiton Pohjanmaan piirin hallitukseen olen kuulunut kymmenkunta vuotta. Piiri toimii entisen Vaasan läänin alueella paljolti samoissa asioissa kuin paikallisyhdistyksemme. Toiminta-alue on kuitenkin koko maakunta. Olen piirin edustajana mm. alueellisessa metsäneuvostossa (varaedustajana), Kyrönjoki-neuvottelukunnassa ja Närpiönjoki työryhmässä. Näissä pystyy vaikuttamaan alueellisiin luontoasioihin yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Olen toista kautta Suomen luonnonsuojeluliiton valtuustossa Pohjanmaan piirin edustajana. Kaksi edellistä vuotta olen myös liiton luonnonsuojeluvaliokunnassa, sen puheenjohtajana. Näissä tehtävissä pääsee osallistumaan myös valtakunnan tasolla tehtävään luonnonsuojelutoimintaan ja asioiden valmisteluun.

3. Vuoden 2021 tärkein luonnonsuojellinen asia on kiihtyvän luontokadon pysäyttäminen. Eli jatketaan aiempaa toimintaa. Tämä vaatii turpeenoston ja turpeenpolton mahdollisimman nopeaa lopettamista. Samoin metsäluonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttäminen edellyttää hakkuumäärien pienentämistä nykytasosta, avohakkuiden lopettamista sekä siirtymistä jatkuvapeitteiseen kasvatukseen metsien hoidossa. Tarpeeton ja vesitaloutta vahingoittava soiden ja metsien ojittaminen tulee lopettaa. Siten voidaan jokien ja järvien huonoa tilaa parantaa.

Vanhoja metsiä ja luonnontilaisia soita tulee suojella paljon nykyistä enemmän. Käytössä olevia Metso- ja Helmi -ohjelmia tulee meidän aktiivisesti käyttää hyödyksi sopivia alueita hakiessamme.

Paikallisella tasolla ajankohtaisia asioita ovat mm. kulttuurihistoriallisesti arvokkaan Laihian Hulminpuiston hoidon saaminen luonnonomukaiselle pohjalle. Myös Laihianjoen arvokkaan kulttuurimaiseman ja vedenlaadun parantaminen ovat tärkeitä kysymyksiä.

Pitemmän tähtäimen tavoitteena pidän hienon Levaneva-Kuuttonevan luonnonsuojelualueen kehittämistä kansallispuistiksi. Aluehan on jo valmiina olemassa. Alueen statuksen nostaminen tarkoittaisi palveluvarustuksen paranemista ja vierailijoiden lisääntymistä alueella. Henkilöntaisesti panostan tänä vuonna luontotietojeni lisäämiseen. Opiskelen parhaillaan WINNOVAN oppilaitoksella Kullaalla, tavoitteena luontokartoittajan ammattitutkinnon suorittaminen.

4. Liikun luonnossa sekä yksin että ryhmissä. Yksin liikun paljon linturetkilläni. Samoin hoitelen omaa metsääni ja luonnonsuojelualueitani usein yksin. Lintuharrastusta tehdään usein ryhmissä. Myös eräopastoimintani tapahtuu pääasiassa ryhmiä vetäen patikoinneilla ja retkillä. Luonnonsuojeluyhdistyksen retket tehdään myös ryhminä.

Kulkutavat ovat moninaiset, riippuen tilanteesta ja vuodenajasta. Useimmiten liikun jalan. Myös polkupyörä on käytössä. Ja talvella sukset tai lumikengät. Varusteina ovat tilanteen ja sään mukainen retkivarustus. Kiihari ja muistiinpanovälineet ovat aina mukana. Valokuvaaminen retkillä on lisääntynyt, kun älypuhelimien ansiosta kuvaaminen on helpottunut ja laatu parantunut.

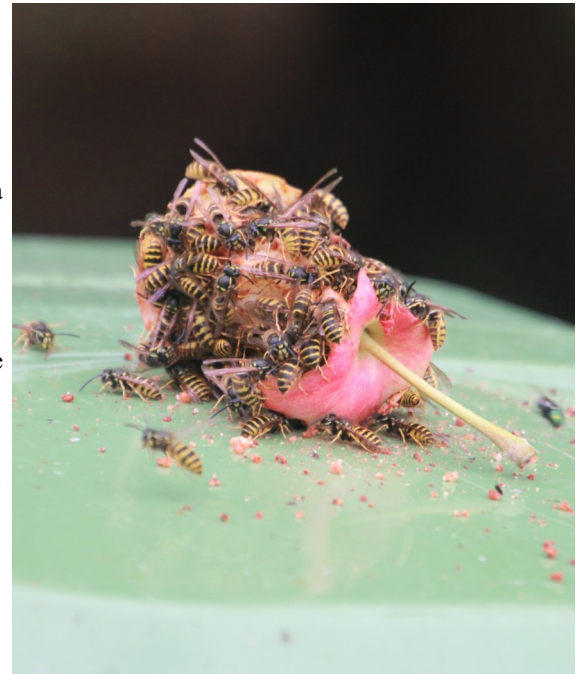
Hannu Saari

1. Hannu Saari, 49 v. metsuri Vetelistä

2. Olen ollut aina heikompien puolella ja luonto jää ikävä kylä ihmisen toimissa jalkoihin kykenemättä puolustukseen. Se tarvitsee etujärjestön, tässä olen mukana ja se on tärkein kanavani.

3. Kaikki asiat ovat tärkeitä, mutta yleisesti luontokadon pysäyttäminen.

4. Jatkovasti haikailen Lappiin, rinka selässä jossain erämaassa.

Hannu Saaren kuvan näit jo lehden etusivulla ja yhteystietolaatikossa sivulla 2. Vaihtelun vuoksi valitsimme tähän kesäisen kuvan ampiaisten herkuuokiosta.

Niko Mäkelä

1. Niko Mäkelä. Alajärveltä.

Järviseudun ympäristöyhdistys kotikonnun hallituksen jäsen ja Pohjanmaan piirin hallituksen varajäsen.

2. Luonnonsuojelu on minulle tärkeää, varsinkin vanhojen metsien suojeleminen ja luonnonmonimuotoisuuden turvaaminen. Harrastan lintujen rengastamista ja sen kautta, myös teen luonnonsuojelu työtä. Lisäksi olen paikallisen luonnonsuojelu yhdistyksen ja Pohjanmaan piirin toiminnassa mukana vaikuttamassa luonnonsuojeluun.

3. Luonnonmonimuotoisuuden köyhtymisen pysäyttäminen suojelemalla vanhoja metsiä, joissa on laaja lajikirjo kasveja, hyönteisiä, lintuja ja nisäkkäitä.

4. Liikun luonnossa usein yksin kävellen havainnoiden lintuja ja niiden pesiä. Samalla löytyy usein hienoja metsiä, joskus jopa liito-oravan jätöksiä ja muuta mielenkiintoista.

Jussi Teppo

1. Olen Jussi Teppo ja tulen Seinäjoelta.
2. Luonto kaipaa puolustajia. Näen osittain, että ihmisten tarvitsee löytää yhteys luontoon, mikä olisi luontoa ja monimuotoisuutta kunnioittava. Jotta tuohon päästään, on ihmiset saatava luontoon. Olen houkutelut ja kannustanut ihmisiä liikkumaan luonnossa, jalan tai pyörällä. Tämän lisäksi edistän pyöräilyä kestävässä liikku-
mismuotona kotikaupungissani.
3. Meillä Suomessa metsät. Avohakkuista siirtyminen eri-ikäisrakenteisiin metsiin ja metsänhoitoon. Lisätään suojeltua met-
säpinta-alaa.
4. Liikun mieluiten luonnossa seurassa. Useimmiten pyörän päällä maastossa, poluilla, mutta myös juosten ja kävellen. Jos olen pati-
koiden matkassa, niin silloin yleensä otan myös valokuvia. Ensi
kesänä olisi tarkoitus laajentaa liikkumista vesille eli melontaan.

Saara Susiluoma

1. Olen Saara Susiluoma ja asun Jurvan Niemenkylässä.
2. Olen saanut luontoinnituksen lapsuudenkodistani. Nuorena olin mukana monella tavalla Luonto-Liiton toiminnassa. Ympäristökasvatus on ollut minulle erityisen tärkeää. Lähdin paikallisen luonnonsuojeluyhdistyksen toimintaan mukaan omasta ja lapseni 9 v mielenkiinnosta. Minut pyydettiin heti puheen-
johtajaksi ja nyt on alkanut toinen vuosi siinä hommassa. Korona on sotkenut
uusien ideoiden toteuttamista, mutta pari luontosatuhetkeä ehdimme kirjastolla
pitää viime vuoden alussa.
3. Toivoisin, että lisääntynyt luonnossa oleilu saisi ihmiset arvostamaan lisää
luonnon- ja ympäristönsuojelua. Yleisten asenteiden muuttaminen on tärkeää
monenlaisten tavoitteiden toteuttamisessa. Ilmastonmuutos ja luonnon moni-
muotoisuuden köyhtyminen ovat toki niitä isoja teemoja tänäkin vuonna.
4. Retkeilen luonnossa mieluiten seurassa. Nautin kauneudesta ja tunnelmasta,
nuotiotuleen tuijottelusta. Lintuja ja kasveja on myös mukava välillä tunnistaa.

Korpin sulka metsän suulla

*Metsä ei ole puita, naavaa ja sammalta
vaan hiljaisuus niiden välissä
Hiljaisuus oksien välissä johon palokärjen lento
keinuttaa aaltoja
Hiljaisuudellaan metsä kasvaa saniaiset, lähteet, sienet
Kuten veteen, putoaa neulanen metsän eetteriin
Metsään kuten veteen uppoaa kauris ja kettu*

*Vihreän hiljaisuuden vedenpaine
kokoaa hukkuneen mielen
kehon uomiin*

Mazu

TULE MUKAAN TARJOAMAAN TURVAPAIKKOJA ELÄMÄLLE.

Anna lahjaksi pala ikimetsää.

**Luonnonperintö-
säätiö ostaa
luonnonalueita
pysyvään
suojeluun.**

LUONNONPERINTÖSÄÄTIÖ
info@luonnonperintosaatio.fi | www.luonnonperintosaatio.fi

Miksi meritaimen ei nouse Lestijokeen?

Millaisia esteitä meritaimen tiellä on? Miksi Lestijoki ei virtaa vapaana?

Vuoden 2016 alussa tulleen kalastuslain (379/2015) 64 §:n perusteella vesiviranomainen on määritellyt Lestijoen **vaelluskalavesistöksi**. ”Kansallisen lohi- ja meritaimen strategian 2020 Itämerenalueelle” yksi keskeinen päämäärä on vahvistaa luonnossa lisääntyvät lohi- ja meritaimen kannat elinvoimaisiksi mm. asettamalla jokikohtaiset tavoitteet smoltti- ja kutuvaellukselle. Tämän lähivuosien tavoitteiksi on asetettu luontaisen poikastuotannon merkittävä runsastumien. Siksi on tärkeää parantaa kalojen vaellusmahdollisuuksia ja kutualueiden olosuhteita poikastuotannon onnistumiseksi. Keskeisiä toimenpiteitä ovat vesienhoitotoimet, joista tärkein on vaellusesteiden raivaaminen tai kokonaan poistaminen. Lestijoki on ainoita jokia Perhonjoen ohella Pohjanmaan rannikolla, jossa on luonnonmukaista, omaa meritaimenkantaa. Viime vuosina luonnonkantoja Lestijoessa on tavattu vain satunnaisesti ja uhkana on niiden häviäminen.

Syyksi tähän on esitetty veden laadun heikentyminen ja voimalaitosrakentaminen. Nämä eivät kuitenkaan kokonaan selitä ilmiötä Lestijoessa. Veden laatu Lestijoen yläjuoksulla on erinomainen ja muualla hyvä/tydyttävä. Viimeaikaisten koekalastusten perusteella Perhojokeen ja sen sivuhaaroihin meritaimen on noussut yhä enemmän ja enemmän. Viime syksynä jopa Kokkolan Sunttiin alkoi nousta meritaimenta. Nyt pitäisi tutkimuksen keinoin selvittää, mitkä tekijät estävät meritaimen nousun Lestijokeen. Seuraavassa muutamia kysymyksiä, jota vaativat tieteellistä tutkimusta oikeiden vastausten saamiseksi ja joiden perustella voidaan tehdä oikeita toimenpiteitä:

1. Nousuesteet jokisuulla. Tukkipatko nahkiaispyydykset joen alkusuun ja estävät siten taimen nousun jokeen? Millainen vaikutus merialueen verkkokalastuksella on taimen nousuun. Nahkiaisen pyynti ja verkkokalastus ovat Himangan/Pohjanmaan alueella merkittävässä roolissa ja siten vaikeuttavat meritaimen nousua jokeen.

2. Korpelan voimalaitos on vuosikymmenten ajan ollut totaalinen este taimen nousulle. N. 10 vuotta sitten voimalaitokselle rakennettiin kalatie. Odotettiin, että se avaa tien kalojen nousulle. Näin ei ole tapahtunut. Seurantatietojen perustella taimenia on noussut vähän eikä näytä siltä, että tilanne olisi parantunut. Onko kalatiessä nousun aikana riittävästi vettä/virtausta. Viime syksynä oli julkisuudessa tieto, että kalatie olisi ollut koko syksyn kuivana ja näin olisi ollut useana vuonna. Kalatiehen ohjattava 0,5 m³/s virtaama on riittämätön aikaansaamaan meritaimen vaelluksen kalatiehen

3. Tehtyjen selvityksen mukaan Lestijoen smolttien kuolleisuus on jopa 90 %. Mikä osuus tästä on turbiinikuolemilla? Epäillään, että smoltteja kuolee turbiineissa runsaasti. Olisi tutkittava turbiinien aiheuttama kalakuolleisuus (vrt. Mustionjoen smolttien voimalaitoskuolleisuutta selvittänyt raportti).

4. Himangan edustalla tapahtuva karisiian pyynnin ”sivutuotteena” kuolee smoltteja runsaasti. Näiden kahden ilmiön seurauksena vain murto-osa smolteista pääsee kasvuvaellukselle mereen. Olisi selvitetävä, millä edellytyksillä merikalastusta Pohjanmaan rannikolla voidaan rajoittaa meritaimen vaelluksen onnistumiseksi.

Millaiset vaikutukset meritaimen nousuun olisivat Korpelan voimalaitoksen padon purkamisella ja kosken ennallistamisella. Jos valtio kohtuuhinnalla voisi korvata voimalaitoksen purkamisen olisi syytä teettää objektiivinen talousvertailu voimalaitoksen lisärakentamisen ja voimalaitoksen purkamisen välillä. Mikä on vapaana virtaavan Lestijoen kalastus- ja virkistysarvo verrattuna voimalaitoksen tuottoon?

**Teksti Mikko Viitasalo
Kuva Eero Hakala**

”Koska?”

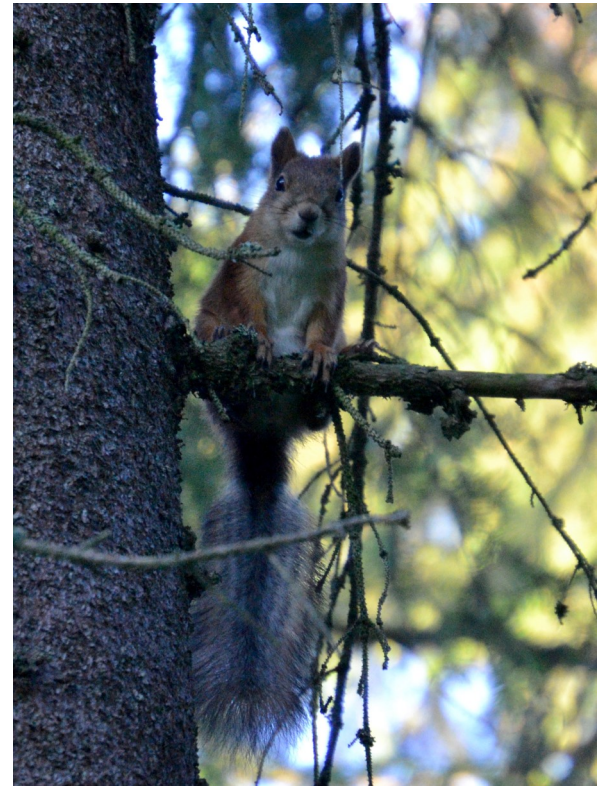
Talomme takaa alkaa metsä. Se on synkkä, kuusivaltainen sekametsä, jonka paksujen puiden juuret lohkovat ja nostavat esiin peruskalliosta suuria lohkareita veden, jään ja tuulen nakerrettavaksi. Olen kuullut puhuttavan, että juuret kutittelevan alisten henkien päälakia, kun he rientävät jokapäiväisissä toimissaan. Toisaalta taas korkeimmat kuuset nousevat niin korkealle, että niiden latvat muodostavat vihreän, pehmeän maton yllisen kaikille olennoille. Oravat juoksevat niiden rungoilla kuljettaen viestejä hännissään edes takaisin. Ylisestä aliseen ja niin edelleen. Joskus henget lähtevät vierailulle toisiin maailmoihin, milloin oksilta tippuvana lumipatsaana, milloin tuulen puuskana, salamana tai oksistossa uteliaasti keikkuvana kuukkelina.

Talomme takaa alkaa metsä. Se suojaa rakennuksemme, antaa meille pitkän iän ja hyvän terveyden. Se antaa meille ruokaa, lämpöä ja suojaa. ”Se on taikametsä.” Isoäitini sanoi joskus, kun olimme hyvin pieniä. Jos painaa päänsä kivellä kasvavaan sammaleeseen voi hyvinkin kuulla mitä maahiset ja muut henget kiven sisässä askartelevat. Ja jos sulkee silmänsä, voi kuulla tuulen oksissa leikkimässä kaiken alulla nauraen. Sen ääni helisee, hujuu ja huokailee. Sinne voi nukahtaa turvallisin mielin ja antaa sen pienten asukkaiden juosta kehonsa yli kutitellen. Missään maailmassa ei ole sellaista metsää. On monia muita ikuisia metsiä, mutta ne kaikki ovat erilaisia. Kaikissa ovat omat asukkaansa ja niillä kaikilla on omat nimensä.

Talomme takaa alkaa metsä. Näen isäni astelevan siellä ja katselevan puita. Hän kävi metsässä usein metsästävässä ja hakkaamassa polttopuita kotimme tarpeisiin. Hän myös kävi usein syvemmällä metsässä, kuin mitä uskalsin edes ajatella. Siellä on pakko asua peikkoja ja ties mitä vaarallista ja pelottavaa. Olen siitä ihan varma. Seuraan hänen rotevaa, voimakasta hahmoaan ikkunasta pitkään. Hän kulkee rungolta toiselle mietteissään, kunnes hahmonsa viimein katoaa kuusten varjoihin. ”Äiti, puhuuko isi metsän hengille?” Kysyn äidiltä. ”Ehkä.” Hän vastasi askareidensa lomasta. Isäni on hiljainen mies. Usein töissä yömyöhään. Milloin navetassa ja milloin metsässä.

Talomme takaa alkoi metsä. Muistan sen varjot, valot, oksat ja juuret. Muistan sen monimuotoiset asukkaat, jotka lentelivät, kirmailivat ja kuhisivat ympäri ämpäri metsän eri kerroksia. Muistan tuulen oksissa ja auringon säteiden leikin sammaleella. Nyt alue on paljas. Maa on kuokittu kasoiksi, juuret sekä kannot kaivettu ylös ja kuljetettu pois. Tuuli on siirtynyt talomme seiniin. Se ulisee ja puree ja kulkee läpi koko rakennuksen. Se pelottaa minua. Kaikki metsän asukkaat ovat hävinneet, niin eläimet kuin hengetkin. Armoton aurinko hakkaa koko voimallaan maata. ”Miksi metsä meni pois?” Kysyn vanhemmiltani surullisena. ”Että saisimme rahaa.” Äitini vastaa. ”Metsä kasvaa takaisin kyllä.”

Katson ikkunasta toiveikkaana koko iltapäivän. ”Koska?”

Teksti ja kuva Jussi Syrjälä

Mazu

Pohjanmaan luonto köyhtyy

Maailman luonnon monimuotoisuuden tila on hälyttävä. EU-maiden ministerit linjasivatkin hiljattain, että työtä luonnon suojelemiseksi on terävöitettävä. Luonnon köyhtyminen pitää saada loppumaan vuoteen 2030 mennessä. Tämä edellyttää toimenpiteitä myös paikallisesti, sillä Pohjanmaan luonto köyhtyy vauhdilla. Meillä erityisesti metsien ja soiden luontotyypit ja lajit ovat uhanalaisuneet.

Metsäluontomme monimuotoisuutta on köyhdyttänyt erityisesti voimaperäinen metsätalous. Monilajiset vanhat metsät ovat hävinneet, ja talousmetsien luonnonhoidon tulokset ovat heikentyneet. Luonnonvarakeskuksen tuore tutkimus kertoo, että kuluneen vuosikymmenen aikana on talousmetsissämme kiinnitetty luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen vähemmän huomiota kuin aikaisemmin on tehty. Kun metsälakikohteet rajataan liian pienialaisina, ja sertifiointikriteeritkin ovat hyvin vaatimattomia, on lopputulos hakkuiden jälkeen metsälajistomme näkökulmasta karkea. Suoluontoamme köyhdyttää edelleen jatkuva turpeenotto ja soiden ojitus. Turpeenotto- ja poltto, sekä voimaperäiset hakkuut ovat myös ilmastonäkökulmasta haitallisia. Lisäksi ilmaston lämpeneminen kiihdyttää lajikatoa.

Metsä – ja suolajiston turvaamiseksi perustettuja suojelualueita on Pohjanmaan maakunnissa vähän. Lisäksi harvat suojelueemme ovat toisistaan eristyneitä. Euroopan ympäristöviraston EEA:n tuore raportti kertoo, että yli 80 prosenttia suojelluista luontoalueista on niin huonossa kunnossa, että luonnon monimuotoisuus on niissä uhattuna. Raportin mukaan ongelmia aiheuttaa mm. tehometsätalous, jonka luontoa köyhdyttävä vaikutus heijastuu myös suojelualueille. EEA:n raportti korostaa myös sitä, että lintulajeista jo yli puolet elää erilaisten uhkien alla. Suojelualueiden määrää olisi lisättävä, ja niiden suunnittelussa pitäisi olla ekologista asiantuntemusta. Hyvän suosion saavuttanut METSO-suojeluohjelma on onneksi saamassa jatkoa. Suojelu on usein jopa taloudellisesti kannattavampaa kuin metsänhakkuu. Yksityisen metsänomistajan saama korvaus on veroton, ja samalla välttyy kalliilta metsänuudistamiskuluilta. Suojelualueilla on myös merkitystä virkistysalueina.

Monimuotoisuuden väheneminen uhkaa myös kestävästä ravinnontuotantosta. Esimerkiksi pölyttäjien määrä on vähentynyt niin rajusti, että ympäristöministeriö käynnistelee parhaillaan kansallisen pölyttäjätalouden valmistelua. On mielenkiintoista nähdä, millaiset keinot tulevat olemaan riittävän vaikuttavia ja kaikkien eturyhmien hyväksymiä. On selvää, että maataloudessa käytettävien kasvisuojeluaineiden käyttöä on ainakin rajoitettava. Olisi myös ollut toivottavaa, että EU:n maatalouspolitiikan uudistus olisi muokannut maatalousympäristöämme nykyistä monimuotoisemmaksi. Tuoretta EU:n linjausta vuosien 2021-2027 yhteiseksi maatalouspolitiikaksi ei voi parhaalla tahdollakaan kutsua erityisen kunnianhimoiseksi ilmasto- ja ympäristöasioissa.

Vastuullisuutta monimuotoisuuden säilyttämiseksi toivoisi myös yksityisiltä yrityksiltä. Luonnon arvoakaan Seinäjoen Kivisalmennevan tuhoutuminen on esimerkki huonosta yrityskulttuurista. Metsäyhtiö UPM:n omistamalle suolle oli merkitty FSC-sertifiointijärjestelmän mukaisena luonnontilaisena kohteena täydellinen toimenpidekielto. Yhtiö kuitenkin vuokrasi suon firmalle, joka kuori myyntiin suon pintaosien rakkasammal- ja turvekerroksen. Luonnontilainen suo muuttui hetkessä ilmasto- ja kuormittavaksi päästölähteeksi ja alkuperäinen suoluonto tuhoutui.

Tutkimusten mukaan monimuotoisuus tuo ekosysteemeille resilienssiä eli joustavuutta kohdata ilmastonmuutosta, kasvitauteja, vieraslajeja ja muita luontoamme uhkaavia tekijöitä. Lajikadon pysäyttäminen tulisi nostaa kaikkeen ympäristökeskusteluun ja päätöksentekoon ilmastokysymysten rinnalle.

Teksti ja kuva Hannu Tuomisto

Ethel työharjoitteluun luonnon-suojelupiiriin

Opiskelen kulttuurituottajaksi Seinäjoen ammattikorkeakoulussa kolmatta vuotta. Koulun aikana olen työskennellyt erilaisissa työtehtävissä kuten järjestellyt ja suunnitellut tapahtumia, ollut budjettivastavana, tapahtuman avustavana sihteerinä sekä toiminut opiskelijajärjestön tapahtumassa työntekijänä.

Olen kotoisin Vaasasta ja pienestä pitäen kasvanut ja liikkunut luonnossa vuoden ajasta riippumatta. Minulle luonto on paikka missä nautin luonnon kauneudesta sekä sen rauhallisuudesta. Halusin Pohjanmaan piiriin toiseksi työharjoittelupaikaksi, sillä haluan tuottaa erilaisen tapahtuman heidän valitsemalle kohderyhmälle. Heiltä olen saanut paljon erilaisia näkökulmia ja ideoita tapahtuma suunnitteluuni. Luonto on minun toinen mielenkiintoinen aihe taiteen ja kulttuurin jälkeen.

Pohjanmaan piirillä oli toiveena, että tuotan keväällä ala-aste ikäisille tapahtuman. Suunnitelmana on järjestää tapahtuma Jouppilanvuoren Aarnikotkan Kodalla. Nuoret saapuvat tapahtumaan päiväksi ja pääsevät hetkeksi koulun ympäristöstä pois sekä saavat mahdollisesti kokeilla uutta. Tapahtuman tavoitteena on saada nuorille erilainen kokemus taiteen ja kulttuurin välityksellä, joka tapahtuu luonnon helmassa. Tapahtuman jälkeen teetan heille osallistumiskyselyn, jossa muun muassa kysyn: Millaisen kokemuksen tapahtuma toi? Sekä kysyn heiltä näkemyksiä ja toiveita millaisia tapahtumia heitä kiinnostaisi, joka liittyisi luontoon. Kysely tapahtuisi anonyymisti.

Työskentelen tällä hetkellä kotona, sillä korona on tuonut etätyöskentelyn ja tämä saattaa myös vaikuttaa tämänhetkisiin tapahtumasuunnitelmiini. Olen ottanut tämän suunnittelussa huomioon ja vaatinut sille suunnitelma B:n, mikäli tapahtumaa ei voida toteuttaa.

Ethel Yli-Mäenpää, kulttuurituottajaopiskelija